

Şekerden alınan Munzam İstihlâk Vergisinde yapılan indirimlerin onanması hakkında Kanun tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/28)

T. C
Başbakanlık
Muamelât Genel Müdürlüğü
Tetkik Müdürlüğü
Sayı : 71 - 1641, 6/2560

30 . VI . 1950

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Şekerden alınan munzam İstihlâk Vergisinde yapılan indirmelerin onanması hakkında Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 29 . VI . 1950 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan Kanun tasarısının gerekçe ve ilişiğiyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
A. Menderes

GEREKÇE

Halen şekerin, fabrika teslimi toptan satış fiyatı, ambalaj masrafları hariç, toz şekerde kilosu (160) ve kesme şekerde kilosu (180) kuruştur. Bu fiyatlar içinde, 4385 sayılı Kanunun 5281 sayılı Kanunla değişik birinci maddesine göre; toz şekerin kilosundan (80) ve kesme şekerin kilosundan (97) kuruş olarak alınmakta olan munzam İstihlâk Vergisi de dâhildir.

Başlıca gıda maddelerinden olan şekerin yukarıda belirtilen fiyatlarla satılmakta olmasından dolayı bilhassa geniş bir halk kütesinin, muhtaç olduğu bu mühim gıda maddesinden lâyikiyle faydalanamadıkları gerçek bir olaydır. Şimdiye kadar, muhtelif tarihlerde şeker fiyatlarında yapılan indirim ve yükseltmelerde, ya halkın bu maddeden âzami derecede faydalanması, veyahut da istihlâkin tahdidi veya bütçeye gelir sağlanması gibi mülâhazalar hâkim olmuş ve fiyatların bu sebeplerle zaman zaman değiştirilmesi diğer istihlâk maddeleri üzerinde de tesirini göstermekten hali kalmamıştır.

İkinci Cihan Harbinin memleketimizde yarattığı pahalılığın nispi de olsa, günden güne azalmaya doğru bir seyir takip etmekte olmasına rağmen Hükümet tarafından fiyatları tesbit edilen şeker ve diğer bazı maddelerin yüksek fiyatlarla satılmasına devam edilmesi sosyal ve ekonomik bakımlardan iyi tesirler bırakmayacağı şüphesizdir. Kaldı ki şeker istihsalimizin yıldan yıla artmakta olması durumunda fiyatların yüksek tutulmasının devamında muhik ve ciddi bir sebep de mevcut bulunmamaktadır.

Bu cümleden olmak üzere 1947 yılında 96 635 tondan ibaret bulunan istihsal 1948 yılında 126 557 tona ve 1949 yılında ise 134 850 tona varan en yüksek bir haddi bulmuş olduğu arza şayan görülmüştür.

1950 yılı başına 129 386 ton şeker stokiyle girilmiştir. Şeker fiyatları yukarıdaki hadlerde tutulduğu takdirde, 1 Eylül 1950 tarihine kadar 75 bin ton şeker satılabilmesi mümkündür. Şimdiye kadar elde edilen tecrübelerle dayanılarak, memleketimizin iklim şartları ve ekim sahalarından alınan pancar mahsulü de göz önünde bulundurulmak suretiyle fabrikaların vasati istihsal kapasitesi 100 bin ton olmak üzere hesaplanabilir. Buna göre de 1 Eylül 1950 tarihinden itibaren

1951 kampanyasına kadar istihlâke arz edilebilecek şeker miktarının, stok ve yeni istihşâl ile birlikte 155 bin tondan ibaret olması gerekir.

Bu sebep ve mülâhazalarla, Hükümetçe kabul olunan ilişik 24 . VI . 1950 tarihli ve 3/11427 sayılı karara bağlı Koordinasyon kararıyla, ambalaj masrafları hariç olmak üzere mevcut ve istihşâl edilecek olan şekerlerden kesmenin fabrika teslimi toptan satış fiyatı kilosu (160) kuruşa ve tozun fabrika teslimi toptan satış fiyatı kilosu (130) kuruşa indirilmiştir.

Şeker fiyatlarında yapılan bu indirmeler dolayısıyla geçen yıllardaki istihlâk seyri ve satışlardaki artış tandansı nazarı itibara alınarak toz şeker satışlarının 105 bin ve kesme şeker satışlarının da 35 bin ki ceman 140 bin tona yükselmesi ve yeni fiyatların Haziran 1950 ayından itibaren tatbiki sebebiyle, bu seneki kampanyalara 50 bin ton kadar şeker stokiyle girilmesi, buna 1950 yılı kampanyasında istihşâl edilecek vasati 100 bin ton şeker ilâve edildiği takdirde mütaakip 1951 kampanyasına kadarki devre içinde tahmin edilen 140 bin ton şeker istihlâkinin karşılanması mümkün bulunmaktadır. Bu izahat, şeker fiyatlarının indirilmiş olmasıyla memlekette bir şeker darlığının vukuuna yer vermiyeceğini açıkça göstermektedir. Şeker fiyatlarında yapılan bu indirmeler, ilişik Bakanlar Kurulu kararının 1 ne maddesi ile, Türkiye'de istihşâl edilen şekerlerden 4385 sayılı Kanunun 5281 sayılı Kanunla değişik 1 ne maddesi gereğince alınmakta olan muzam istihlâk Vergisinin, mezkûr 4385 sayılı Kanunun 4 neü maddesindeki yetkiye dayanılarak kilo başına kesme şekerde (77) kuruşa ve kilo başına toz şekerde (50) kuruşa indirilmesi suretiyle temin edilmiştir.

Şekerden alınan muzam İstihlâk Vergisi miktarlarında yapılan bu indirmelerden mütevellit vergi noksanı, 1950 yılı masraf bütçelerinde sağlanan tasarruflarla telâfi edilmiş ve Yüksek Meclise sunulacak kanun tasarısında, bu tasarrufların miktar ve mahiyetleri belirtilmiş bulunacaktır.

4385 sayılı Kanunun 4 neü maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak, şekerden alınan muzam İstihlâk Vergisi miktarlarında yapılan indirmelerin, sözü geçen kanunun 6 ne maddesine göre Yüksek Meclisin tasdikına arzı gerekmiş ve bu amaçla ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Geçici Komisyon raporu

T. B. M. M.

Geçici Komisyon

Esas No. 1/28

Karar No. 2

4 . VII . 1950

Yüksek Başkanlığa

Şekerden alınan muzam İstihlâk Vergisinde yapılan indirmelerin onanması hakkında Maliye Bakanlığınca hazırlanıp Başbakanlığın 30 . VI . 1950 tarih ve 17/1641/6/2560 sayılı yazısıyla Yüksek Meclise sunulan ve Komisyonumuza havale buyurulan kanun tasarısı Maliye Bakanının huzuriyle incelenip müzakere olundu.

Başlıca gıda maddelerinden olan toz şekerin, kilosunun 160 ve kesme şekerin kilosunun 180 kuruş gibi yüksek fiyatlarla satılmakta olmasından dolayı, geniş bir halk kitlesinin bu önemli gıda maddesinden lâyıkıyla faydalanamadıklarını fiyatların yüksek tutulmasının devamın-

da muhik ve ciddi bir sebep de mevcut olmadığını göz önünde bulunduran Hükümet, ait olduğu yetkiye dayanarak, ambalaj masrafları hariç olmak üzere, şekerin fabrika teslimi toptan satış fiyatlarını, tozun kilosunu 130 ve kesmenin kilosunu 160 kuruşa indirmiştir. Fiyatlarda yapılan bu indirme sebebiyle, istihlâkin bir miktar artması muhtemel ise de, bunun da gerek mevcut stokla gerekse 1950 kampanyası istihşaliyle karşılanmasının mümkün olabileceği ve memlekette bir şeker darlığının vukua gelmiyeceği anlaşılmıştır.

Kezalik, şeker fiyatlarında yapılan bu indir-

meler, ilişik Bakanlar Kurulu kararının birinci maddesiyle, Türkiye'de istihsal edilen şekerlerden, 4385 sayılı Kanununun 5281 sayılı Kanunla değişik birinci maddesi gereğince alınmakta olan munzam İstihlâk Vergisinin, mezkûr 4385 sayılı Kanunun dördüncü maddesinin Hükûmeti verdiği yetkiye dayanılarak kilo başına kesme şekerden 77 ve kilo başına toz şeker de 50 kuruşa indirilmesi suretiyle sağlanmıştır.

Şeker fiyatlarında ve buna mütenazır olarak şeker İstihlâk Vergisinde yapılan bu tenzilin bütçeye yapacağı tesir mevzuunda Maliye Bakanlığı tarafından verilen izahat üzerine, kararnamenin kabulü tarihine kadar cari fiyatlara nazaran 30 bin ton küb, 90 bin ton kristal olmak üzere senelik 120 bin ton olan şeker istihlâkinin, fiyat tenzilâtı sebebiyle senede 20 bin ton kadar artacağı ve bu sayede hâsıl olacak gelir fazlalığı da nazarı itibara alınmak suretiyle 1950 malî yılının mütebaki sekiz aylık şeker İstihlâk Vergisi hasılatında on üç buçuk milyon lira kadar bir tenezzül vukuageleceği neticesine varılmıştır.

Maliye Bakanı tarafından hâsıl olacak bu gelir noksanının bütçenin masraf tertiplerinde, yapılacak tasarruflar ile karşılanacağı temin edilmesi üzerine 4385 sayılı Kanunun altıncı maddesi uyarınca, Yüksek Meclise arzolunan kararın tasdiki komisyonumuzca da söz birliği ile kabul olunmuştur.

Kamutayın tasvibine arzolunmak üzere Yük-

sek Başkanlığa sunulur.

Geçici Komisyon

Başkanı

Eskişehir

A. Potuoğlu

Kâtip

Kocaeli

H. Başak

Kastamonu

Ş. Kerimzade

Maraş

R. Öksüz

Afyon K.

A. Veziroğlu

Kocaeli

M. Kavalcıoğlu

Rize

I. Akçal

Sivas

S. Zeki Örs

Sözcü

Giresun

H. Erkmen

Amasya

H. Koray

Konya

M. A. Ülgen

Samsun

H. Uzer

Şeker sandıklarının fiyatı evvelce üç lira iken halen beş liradır. Bunun elli kiloluk bir şeker sandığında on kuruşluk bir fark yaptığı cihetle, Şeker Şirketi hesaplarının ttekinde nazarı itibara alınması temenniye şayandır.

Afyon Karahisar

Ahmed Veziroğlu

Şeker Şirketinin maliyetleri fiyatlarının unsurları üzerinde önemle durulması israf ve lüks addolunacak masraflardan sarfınazar olunmasının Şirketçe usul ittihazı temenniye şayandır.

Eskişehir

Abidin Potuoğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Şekerdén alınan munzam İstihlâk Vergisinde yapılan indirmelerin onanması hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — 4385 sayılı Kanunun 5281 sayılı Kanunla değişik birinci maddesine göre şekerden alınmakta olan munzam İstihlâk Vergisinde, 4385 sayılı Kanunun dördüncü maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunun ilişik 24 . VI . 1950 tarihli ve 3/11427 sayılı Kararının birinci maddesiyle yapılan indirmeler onanmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan	Devlet Bakanı
<i>A. Menderes</i>	Başbakan Yardımcısı
	<i>S. Ağaoğlu</i>
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
	<i>H. Özyörük</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>Refik Ş. İnce</i>	<i>R. Nasuhioğlu</i>
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
<i>F. Köprülü</i>	<i>H. Ayan</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
<i>A. Başman</i>	<i>F. Belen</i>
Eko. ve Ticaret Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
<i>Z. H. Velibeşe</i>	<i>Dr. R. Belger</i>
G. ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
<i>N. Özsan</i>	
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı
<i>T. İleri</i>	<i>H. Polatkan</i>
	İşletmeler Bakanı
	<i>Muhlis Ete</i>

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Kararlar Müdürlüğü

Karar sayısı : 3/11427

24 . VI . 1950

Karar sureti

Maliye Bakanlığının 291007 - 5 - 2/17295 sayılı ve 23 . VI . 1950 tarihli yazısıyla yapılan teklifi Bakanlar Kurulunca 24 . VI . 1950 tarihinde incelenerek,

1. Türkiye'de istihsal edilen şekerlerden 4385 sayılı Kanunun 5281 sayılı Kanunla değişik 1 nci maddesi gereğince alınmakta olan munzam İstihlâk Vergisinin, 4385 sayılı Kanunun 4 nci maddesine göre, kilo başına kesme şekerde (77) kuruşa ve kilo başına toz şekerde (50) kuruşa indirilmesi,

2. Şekerin toptan satış fiyatlarının tesbiti, beyana tâbi tutulması ve muayyen müddetle satış ve naklinin yasak edilmesi hakkındaki ilişik K/811 sayılı Koordinasyon Heyeti kararının yürürlüğe konulması,

3. İlişik K/811 sayılı Koordinasyon kararının 2 nci maddesi gereğince bildirilecek ve varlığı yoklama sonunda anlaşılacak şekerlerden, kesme şekerin beher kilosu için 20 kuruş ve toz şekerin beher kilosu için 30 kuruş resim farkının geri verilmesi,

Kararlaştırılmıştır.

4. Bu karar yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Cumhurbaşkanı

C. Bayar

Başbakan

A. Menderes

Devlet Bakanı

Başbakan Yardımcısı

S. Ağaoğlu

Adalet Bakanı

H. Özyörük

Millî Savunma Bakanı

Refik Ş. Ince

İçişleri Bakanı

R. Nasuhioğlu

Dışişleri Bakanı

Dr. Pr. F. Köprülü

Maliye Bakanı

H. Ayan

Millî Eğitim Bakanı

A. Başman

Bayındırlık Bakanı

Korgl. F. Belen

Eko. ve Ticaret Bakanı

Z. Velibeşe

Sa. ve So. Y. Bakanı

Dr. Pr. R. Belger

G. ve Tekel Bakanı

N. Özsan

Tarım Bakanı

N. İyriboz

Ulaştırma Bakanı

T. İleri

Çalışma Bakanı

H. Polatkan

İşletmeler Bakanı

Muhlis Ete